
PASSENDE BEOORDELING

ABDIJ DER NORBERTIJNEN AVERBODE VZW

Gemeente SCHERPENHEUVEL-ZICHEM

Opmaak en begeleiding dossier:

SBB Bedrijfsdiensten
Sara Kelchtermans

Vuurkruisenlaan 2
3000 LEUVEN
016/ 24 64 72
sara.kelchtermans@sbb.be

1. Inhoudsopgave

1.	Inhoudsopgave	2
2.	Inleiding	3
3.	Situering project	4
3.1	Administratieve gegevens	4
3.2	Ruimtelijke situering	4
3.3	Beschrijving SBZ (referentiesituatie en huidige situatie)	7
3.4	Beschrijving van het project	16
3.4.1	Aard van het project	16
3.4.2	Tijdsplanning	19
3.4.3	Elementen met mogelijke impact op habitats of soorten	19
3.4.4	MER-plicht	19
3.4.5	Vereiste vergunningen	19
3.4.6	Relatie tussen het project en de SBZ's	19
3.4.7	Locatiealternatief	20
4.	Effecten op de speciale beschermingszones	24
4.1	Identificatie van elementen/fasen van het project met mogelijke impact	24
4.1.1	Direct ruimtebeslag en ingreep op het landschap	24
4.1.2	Verzuring en vermesting	25
4.1.3	Verdroging	40
4.1.4	Rustverstoring	43
4.1.5	Ruimtegebruik door landbouwbedrijfsvoering	43
4.2	Milderende maatregelen	45
4.2.1	Voeding	45
4.2.2	Extra weidegang	46
4.2.3	Dakisolatie met automatisch gecontroleerde natuurlijke ventilatie	47
4.2.4	Ureaseremmers	52
4.2.5	Groenscherm	52
4.2.6	Grasklaver	53
4.3	De beoordeling van de significantie van de impact	53
5.	Literatuur	59

2. Inleiding

Deze studie wordt uitgevoerd in het kader van de stedenbouwkundige en milieuvergunningsaanvraag voor uitbreiding in rundvee voor de Abdij der norbertijnen van Averbode VZW, Abdijstraat 1 te 3271 Averbode.

Er is een vergunning op naam van de Abdij der norbertijnen van Averbode VZW voor 190 runderen en 35 varkens, afvalwaterzuiveringsinstallatie voor huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, transformator 1.400 kVA, stallen van 22 voertuigen, koelinstallaties 159 kW, opslag van 495 l gassen, opslag van 5.000 l mazout en opslag van 65.900 l mazout, verdeelinstallatie, 50 kg fyto in kleine verpakkingen, inrichting voor het mechanisch behandelen van hout ed. 25,14 kW, opslag van hout 500 m³, 813 m³ opslag van dierlijke mest, verbrandingsinrichting 1.937,95 kW, opslag van producten van dierlijke oorsprong 2 ton, opslag 1.020 m³ groenvoeders, wasserij 10,8 kW en een grondwaterwinning van 13.000 m³/jaar.

De abdijhoeve hoort volledig tot de Abdij der norbertijnen van Averbode vzw. Het is de abdij zelf die landbouwer is en die de hoeve leidt. De mensen die werken op de hoeve zijn werknemers van de abdij. Naast de hoeve zijn er nog andere afdelingen die rechtstreeks tot de abdij horen bv. wasserij en keuken.

De uitgeverij daarentegen is een zelfstandige NV : Uitgeverij Averbode. Ook de winkel en het nieuwe belevingscentrum vormen een aparte NV : De Drie Provinciën.

De Abdij situeert zich in gebied voor gemeenschapsvoorziening en voor openbaar nut. De boerderij (abdijhoeve) is gelegen in landschappelijk waardevol agrarisch gebied.

De huidige boerderij kampt met twee grote problemen. Vooreerst is er de economische problematiek. Gezien de hoge personeelskost en de lage opbrengsten maakt de boerderij elk jaar verlies, ondanks vele inspanningen de voorbije jaren. Na advies en onderzoek blijkt het probleem structureel te zijn. Met zo weinig dieren (melk/vlees) is het onmogelijk tot rendement te komen.

Een tweede probleem is de toestand van de gebouwen en de infrastructuur. De boerderij werd gebouwd in 1942 en sindsdien werd er niets meer gewijzigd, met uitzondering van enkele kleine aanpassingen. Deze situatie bemoeilijkt een vlotte werking. Men werkt eigenlijk nog zoals in de jaren '50. De melkstal (bindstal) en eveneens de loopstallen zijn sterk verouderd, met nadelige gevolgen voor het dierenwelzijn, melkproductie en manier van werken.

Bijgevolg is de uitbreiding noodzakelijk voor het voortbestaan van de abdijhoeve. De Abdij wenst een uitbreiding door de nieuwbouw van een rundveestal, een voederkeuken, een loods voor grasopslag en 6 nieuwe sleufsilos.

Deze uitbreiding is tegelijk de mogelijkheid om het beleid van de hoeve af te stemmen op een duurzaam beleid (o.m. overschakeling om Fleckvieh-ras, nadruk op ruwvoer en grascultuur). De melk die geproduceerd zal worden, wordt door Milcobel verwerkt tot kaas van Averbode.

In het volgende hoofdstuk worden alle aspecten van de abdijhoeve toegelicht m.b.t. mogelijke hinder op vlak van ammoniakdepositie, verzuring en vermesting, direct ecotoopverlies en verdroging. Er wordt getracht een inschatting van de effecten te maken.

3. Situering project

3.1 Administratieve gegevens

De abdijhoeve betreft een bestaande rundveehouderij gelegen Abdijsstraat 1, te 3271 Averbode. De exploitant is de Abdij der norbertijnen van Averbode VZW. De percelen van de boerderij zijn gekend onder volgende kadastrale gegevens: 5^e afdeling, sectie A/1, kadastraal percelen 16H2, 16K3, 16H3, 16X2, 16K, 16L. De Lambertcoördinaten van het centrum van het landbouwbedrijf zijn:

X : 192.766

Y : 191.900

3.2 Ruimtelijke situering

De abdijhoeve is volgens het gewestplan van Aarschot-Diest gelegen in landschappelijk waardevol agrarische gebied.

De abdijhoeve ligt op volgende afstanden van overige relevante gebieden:

grenzend aan natuurgebied (NW)

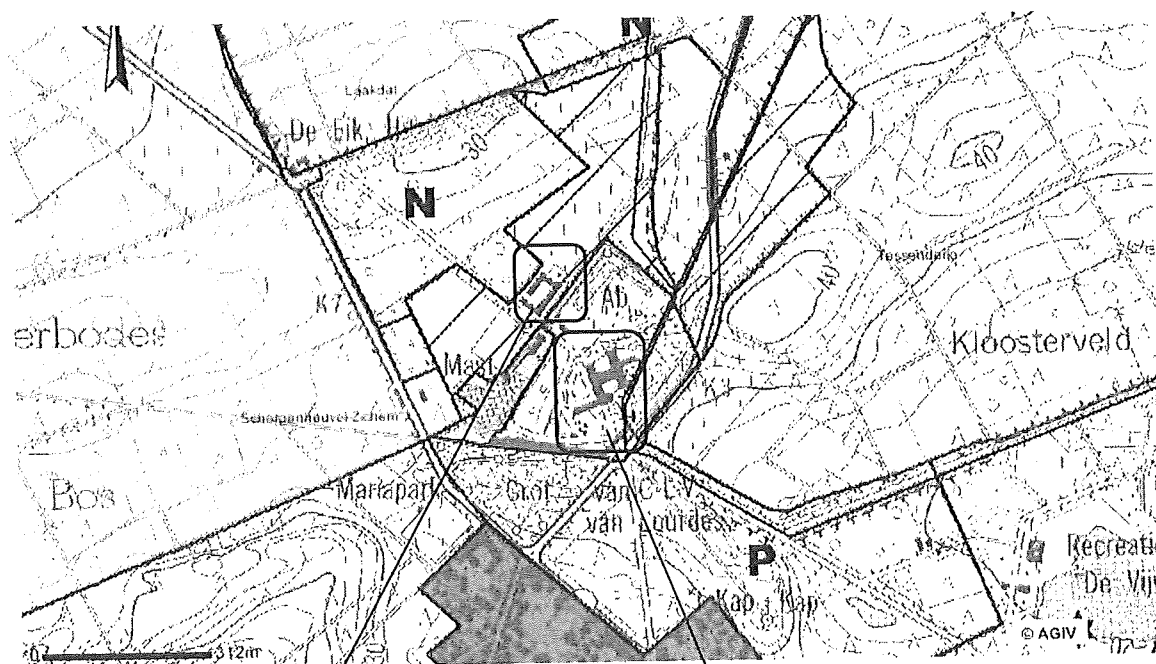
grenzend aan gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut (ZO)

grenzend aan ambachtelijke bedrijven en kmo's (Z)

275 m van bosgebied (W)

324 m van parkgebied (Z)

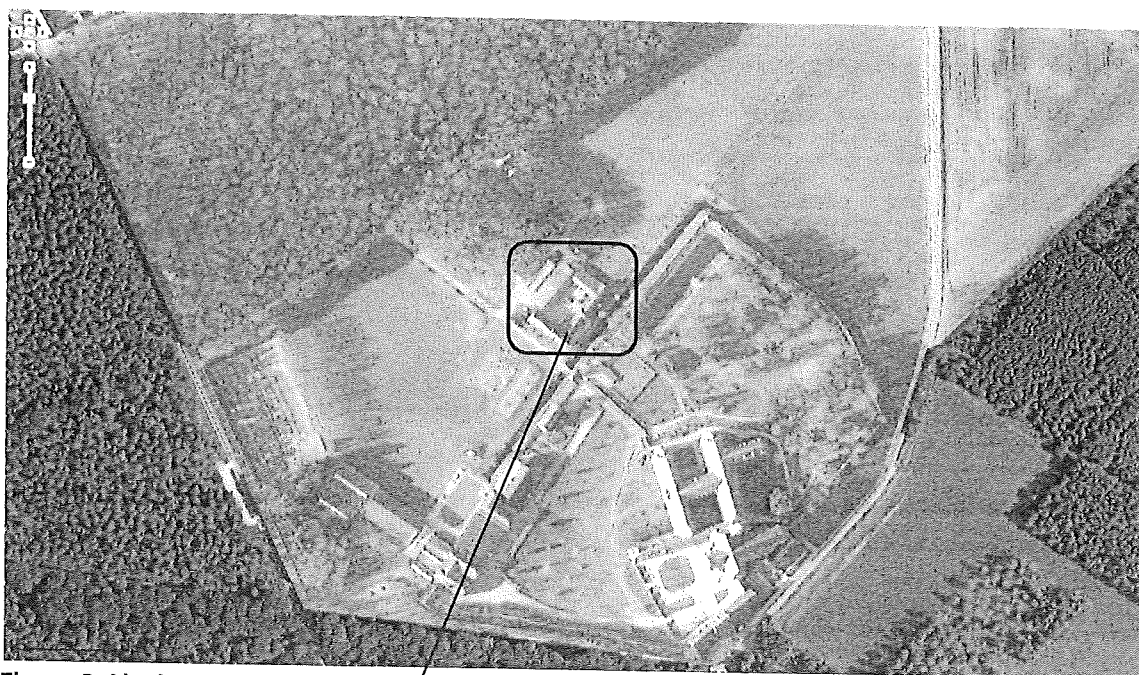
480 m van woongebied (Z)

Figuur 1: Gewestplan met aanduiding ligging abdijhoeve (bron AGIV Vlaanderen)

abdijhoeve

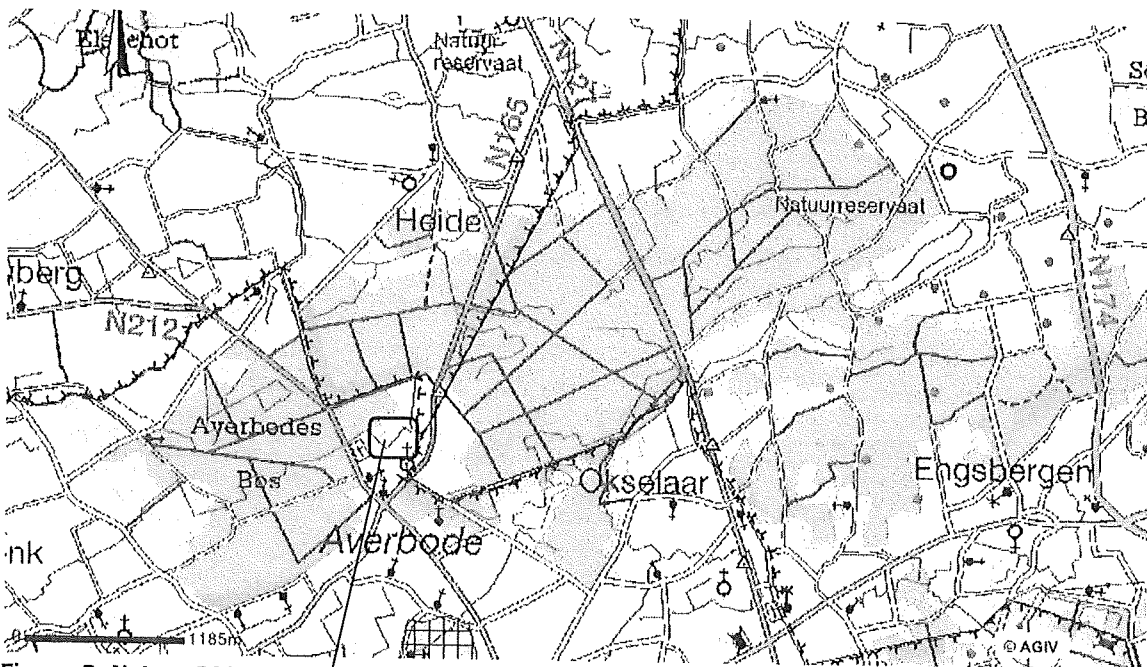
Abdij der norbertijnen van Averbode

Figuur 2: Ligging abdijhoeve op luchtfoto (bron AGIV Vlaanderen)

abdijhoeve

De exploitatie in het voorwerp van aanvraag is gesitueerd in de buurt van een speciale beschermingszone van een EU – habitatrictlijngebied: de abdijhoeve ligt ingesloten in het habitatrictlijngebied "Demervallei" (BE2400014). Op meer dan 1 km ten Zuiden van de abdijhoeve ligt eveneens het Vogelrichtlijngebied "De Demervallei" (BE2223316).

Figuur 3: Natura 2000 met afbakening van het habitatgebied (bron AGIV Vlaanderen)

abdijhoeve

Rondom de abdijhoeve ligt ook het veengebied "De Bossen van Averbode" (nummer 309). Het gebied is van het type 'Grote eenheid natuur (gen)'.

Figuur 4: Afbakening van het VEN-gebied (bron AGIV Vlaanderen)

abdijhoeve

De onmiddellijke omgeving is eveneens aangeduid als faunistisch voornaam gebied.

Figuur 5: Biologische waarderingskaart en afbakening faunistisch voornaam gebied (bron AGIV Vlaanderen)

abdijhoeve

De abdij is vrij centraal gelegen in het ruime bos-, natuur-en plattelandsgebied "de Merode". Natuurpunt beheert naast de abdij het 698 hectare grote gebied "Averbode Bos en Heide". Het gebied Averbode Bos & Heide is gelegen in de gemeenten Laakdal, Tessenderlo, Scherpenheuvel-Zichem, respectievelijk in de provincies Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant. Geografisch gezien is het gebied gelegen op de grens van de Zuiderkempen en het Hageland.

Het gebied werd op 27 juni 2007 erkend door de minister als natuureservaat. In de onmiddellijke nabijheid van het gebied (minder dan 1 km) liggen de natuureservaten "De Werft" (Vlaams), "De Demerbroeken" (erkend) en "Houterenberg-Pinnekensweijer" (Vlaams). De erkende reservaten zijn in beheer bij Natuurpunt Beheer en de Vlaamse bij het Agentschap voor Natuur en Bos.

3.3 Beschrijving SBZ (referentiesituatie en huidige situatie)

De abdijsloof of de gewenste uitbreiding is gelegen binnen één van de volgende gebieden:

- een speciale beschermingszone zoals bedoeld in artikel 2, 43° van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijke milieu;
- een definitief vastgelegd gebied dat in aanmerking komt als speciale beschermingszone zoals bedoeld in art36bis, §6 of 612, van het bovengenoemde decreet;
- de perimeter van een zone aangeduid overeenkomstig bijlagen 1 tot en met 23 van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 oktober 1988 tot aanwijzing van speciale beschermingszones in de zin van artikel 4 van de richtlijn 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand, voorzover voor die zone of een onderdeel van die zone geen nieuw aanwijzingsbesluit zoals bedoeld in artikel 36bis, §7, van het bovengenoemde decreet in werking is getreden.

De abdijsloof of de gewenste uitbreiding ligt ingesloten in het habitatrichtlijngebied "Demervallei" (BE2400014). Op meer dan 1 km ten Zuiden van de abdijsloof ligt eveneens het Vogelrichtlijngebied "De Demervallei" (BE BE2223316).

Referentiesituatie 'Demervallei'

Het habitatrichtlijngebied BE2400014 "Demervallei" is gelegen in de provincies Vlaams-Brabant, Antwerpen en Limburg. Het is in totaliteit 4910 ha groot. De 21 deelgebieden liggen verspreid over de gemeenten Leuven, Rotselaar, Begijnendijk, Aarschot, Scherpenheuvel-Zichem, Laakdal, Tessenderlo, Diest, Beringen, Halen, Lummen en Herk-de-Stad.

De Abdij van Averbode is gelegen in het deelgebied BE2400014-10 Merodebossen, Averbode Bos en Heide, Waalberg, Gerhagen, Houterenberg-Pinnekensweijer, Rodenberg met een oppervlakte van 1486 ha.

De "Demervallei" situeert zich op de grens tussen de Kempen en het Hageland. In globo wordt de zuidzijde afgebakend door een reeks Diestiaanheuvelds welke typisch zijn voor het Hageland, terwijl het reliëf aan de noordelijke valleiflank relatief zacht verloopt en een aantal landduinencomplexen bevat. Deze grote variatie in abiotiek op korte afstand zorgt voor een grote verscheidenheid aan habitattypen en leefgebieden van soorten.

Het gebied is van belang voor 19 Europees te beschermen habitats en 25 Europees te beschermen soorten.

Volgende habitats en soorten vallen onder minimum één van onderstaande voorwaarden (*technische fiche Rapport 29 IHD voor SBZ BE2400014 Demervallei en BE2223316 De Demervallei, ANB, 27/9/2011*):

- De habitat of soort werd aangemeld bij de voordracht van het gebied als Speciale Beschermingszone
- De habitat of soort komt voor in het gebied, ongeacht of de habitat of soort werd aangemeld
- De habitat of soort werd door de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen aan het gebied gekoppeld

SBZ-H	BE2400014 Demervallei
SBZ-V	BE2223316 De Demervallei
Provincie	Vlaams-Brabant, Limburg, Antwerpen
Gemeenten	Leuven, Rotselaar, Begijnendijk, Herselt, Aarschot, Scherpenheuvel-Zichem, Laakdal, Tessenderlo, Diest, Beringen, Halen, Lummen, Herk-de-Stad en Hasselt
Habitattypes	2310 - Psammofiele heide met <i>Calluna</i> - en <i>Genista</i> -soorten
Bijlage I	<p>2330 - Open grasland met <i>Corynephorus</i>- en <i>Agrostis</i>-soorten op landduinen</p> <p>3130 - Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de <i>Littorelletalia uniflora</i> en/of de <i>Isoeto-Nanojuncetea</i></p> <p>3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type <i>Magnopotamion</i> of <i>Hydrocharition</i></p> <p>3160 - Dystrofe natuurlijke poelen en meren</p> <p>3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het <i>Ranunculion fluitantis</i> en het <i>Callitriche-Batrachion</i></p> <p>4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met <i>Erica tetralix</i></p> <p>4030 - Droge Europese heide</p> <p>6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)*</p> <p>6410 - Grasland met <i>Molinia</i> op kalkhoudende, vanige of lemige kleibodem (Eu-Molinion)</p> <p>6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones</p> <p>6510 - Laaggelegen schraal hooiland (<i>Alopecurus pratensis</i>, <i>Sanguisorba officinalis</i>)</p> <p>7140 - Overgangs- en trilveen</p> <p>7150 - Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het <i>Rhynchosporion</i></p> <p>7210 - Kalkhoudende moerassen met <i>Cladium mariscus</i> en soorten van het <i>Caricion davallianae</i>†</p> <p>9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met <i>Ilex</i> en soms ook <i>Taxus</i> in de ondergroei (<i>Quercion robur-petraeae</i> of <i>Ilici-Fagenion</i>)</p> <p>9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het <i>Carpinion-betuli</i></p> <p>9190 - Oude zuurminnende eikenbossen met <i>Quercus robur</i> op zandvlakten</p> <p>91E0 - Alluviale bossen met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>)*</p>
Soorten	Kamsalamander - <i>Triturus cristatus</i>
Bijlage II	<p>Bittervoorn - <i>Rhodeus sericeus amarus</i></p> <p>Drijvende waterweegbree - <i>Luronium natans</i></p> <p>Grote modderkruiper - <i>Misgurnus fossilis</i></p> <p>Kruipend moerasscherm - <i>Apium repens</i></p> <p>Spaanse vlag - <i>Callimorpha quadripunctaria</i></p>

Soorten Bijlage III	Kamsalamander - <i>Triturus cristatus</i> Laatvlieger - <i>Eptesicus serotinus</i> Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - <i>Pipistrellus species</i> Baard-/Brandtsvleermuis - <i>Myotis mystacinus</i> / <i>M. brandtii</i> Gewone/Grijze grootoorvleermuis Franjestaart - <i>Myotis nattereri</i> Watervleermuis - <i>Myotis daubentonii</i> Rosse vleermuis - <i>Nyctalus noctula</i> Meervleermuis - <i>Myotis dasycneme</i> Poelkikker - <i>Rana lessonae</i>
Soorten Bijlage IV	Zwarte specht - <i>Dryocopus martius</i> Ijsvogel - <i>Alcedo atthis</i> Blauwborst - <i>Luscinia svecica</i> Wespendif - <i>Pernis apivorus</i> Bruine kiekendief - <i>Circus aeruginosus</i> Kleine zilverreiger - <i>Egretta garzetta</i> Roerdomp - <i>Botaurus stellaris</i> Kwartelkoning - <i>Crex crex</i> Grauwe klauwier - <i>Lanius collurio</i> Porseleinhoen - <i>Porzana porzana</i> Nachtzwaluw - <i>Caprimulgus europaeus</i> Boomleeuwerik - <i>Lullula arborea</i> Grote zilverreiger - <i>Egretta alba</i> Krakeend - <i>Anas strepera</i>

Habitatype(s) en/of soort(en) waarvoor geen doelstellingen worden geformuleerd:

Habitatypes Bijlage I	
Soorten Bijlage II	Bever - <i>Castor fiber</i> Vliegend hart - <i>Lucanus cervus</i>
Soorten Bijlage III	
Soorten Bijlage IV	Aalscholver - <i>Phalacrocorax carbo sinensis</i> Kleine zwaan - <i>Cygnus bewickii</i> Wilde zwaan - <i>Cygnus cygnus</i> Visarend - <i>Pandion haliaetus</i> Kleinste waterhoen - <i>Porzana pusilla</i> Middelste bonte specht - <i>Dendrocopus medius</i> Visdief - <i>Sterna hirundo</i>

* Europees prioritair habitatype

In de volgende tabel wordt een overzicht gegeven van de habitats en soorten waarvoor dit gebied belangrijk is volgens de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen. Voor de betrokken habitats en soorten wordt het belang van het gebied voor het duurzaam voortbestaan van habitat of soort (essentieel, zeer belangrijk of belangrijk) weergegeven. Daarnaast wordt een samenvatting van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen weergegeven.

Tabel 1: Samengevatte weergave van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen van toepassing in dit gebied ('=' behoud van de huidige situatie of '↑' verbetering) en het belang van het gebied voor de realisatie ervan ('*' essentieel, '**' zeer belangrijk of '*' belangrijk) Bron:**

Habitats	Relatief belang van deze SBZ-H	Aareaal	Populatie	Kwaliteit leefgebied
2310 - Psammofiele heide met Calluna- en Genista-soorten	**	=	↑	=
2330 - Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten op landduinen	**	=	↑	↑
3130 - Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de Littorelletalia uniflora en/of de Isoeto-Nanojuncetea	**	↑	↑	↑
3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition	**	=	↑	↑
3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitantis en het Callitriche-Batrachion	*	↑	↑	=
4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix	*	=	↑	↑
4030 - Droge Europese heide	**	=	↑	↑
6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)	**	↑	↑	=
6410 - Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion)	***	↑	↑	↑
6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones	***	=	↑	↑
6510 - Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)	***	=	↑	=
7140 - Overgangs- en trilveen	***	↑	↑	↑
7150 - Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het Rhynchosporion	*	=	=	↑
7210 - Kalkhoudende moerassen met Cladium mariscus en soorten van het Caricion davallianae	**	↑	↑	=
9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion roburi-petraeae of Ilici-Fagenion)	**	=	↑	↑
9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli	*	=	↑	↑
9190 - Oude zuurminnende eikenbossen met Quercus robur op zandvlakten	***	=	↑	↑
91E0 - Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)	**	=	↑	↑

Soort	Relatief belang van deze SBZ-H	Areaal	Populatie	Kwaliteit leefgebied
Bittervoorn - <i>Rhodeus sericeus amarus</i>	* *			
Drijvende waterweegbree - <i>Luronium natans</i>	* *			
Grote modderkruiper - <i>Misgurnus fossilis</i>	* *			
Kamsalamander - <i>Triturus cristatus</i>	* *			
Kruipend moerasscherm - <i>Apium repens</i>	* *			
Laatvlieger - <i>Eptesicus serotinus</i>	* *			
Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - <i>Pipistrellus species</i>	* *			
Spaanse vlag - <i>Callimorpha quadripunctaria</i>	* *			
Poelkikker - <i>Rana lessonae</i>	* *			
Rosse vleermuis - <i>Nyctalus noctula</i>	* *			

Soort	Relatief belang van deze SBZ-H	Areaal	Populatie	Kwaliteit leefgebied
Zwarte specht - <i>Dryocopus martius</i>	* *			
Ijsvogel - <i>Alcedo atthis</i>	* *			
Blauwborst - <i>Luscinia svecica</i>	* *			
Wespendief - <i>Pernis apivorus</i>	* *			
Bruine kiekendief - <i>Circus aeruginosus</i>	* *			
Kleine zilverreiger - <i>Egretta garzetta</i>	* *			
Roerdomp - <i>Botaurus stellaris</i>	* *			
Kwartelkoning - <i>Crex crex</i>	* *			
Grauwe klauwier - <i>Lanius collurio</i>	* *			
Porseleinhoen - <i>Porzana porzana</i>	* *			
Grote zilverreiger - <i>Egretta alba</i>	* *			
Krakeend - <i>Anas strepera</i>	* *			

Huidige situatie 'Demervallei'

Aanvullend hierbij wordt de Biologische waarderingskaart (BWK) aangewend gezien het een gebiedsdekkende inventaris van de Vlaamse biotopen beschikbaar stelt. Deze kartering wordt onder meer als basis gebruikt om een pragmatische vertaling naar de voorkomende Europese habitats te maken. De biologische waarde van het projectgebied varieert sterk van biologisch minder waardevol naar biologisch zeer waardevol en wordt weergegeven op onderstaande figuur.